

2178/00.01.02.00/2023

Pohjois-Savon hyvinvointialue

12.12.2023

Pohjois-Savon hyvinvointialueen turvallisuuden, varautumisen ja valmiussuunnittelun katsaus 2023

Turvallisuuspalvelut ovat luoneet hyvinvointialueelle hyvää turvallisuuskulttuuria, jolla on lisätty johdon ja henkilökunnan sitoutumista turvallisuuden edistämiseen. Turvallisuustoiminta on organisoitu ja resursoitu hyvinvointialueella siten, että turvallisuustoiminnot on saatu pidettyä korkealla tasolla. Turvallisuuspalvelut ovat kartoittaneet hyvinvointialueelle siirtyneiden kiinteistöjen turvallisuusasiat, kuten lukitukset, kulunvalvonnat, kameratekniikat, hälytysjärjestelmät, varavoiman ja turvallisuuteen liittyvien ohjeistuksien ja koulutuksien ajantasaisuuden.

Kehittämiskohteina ovat olleet etenkin pelastus- ja poistumisturvallisuussuunnitelmien päivittäminen ja yhtenäistäminen sekä turvallisuuteen liittyvien suunnitelmien kokoaminen yhteen tietojärjestelmään yhdeksi hallittavaksi kokonaisuudeksi. Lisäksi vartiointipalveluiden saatavuuden parantaminen ja vakiinnuttaminen sekä hälytysjärjestelmien kehittäminen hyvinvointialueen laajuisesti on myös tunnistettu kehittämiskohteeksi.

Turvallisuustoiminnan yhteistyön parantamiseksi on toimintayksiköihin nimetty turvallisuusyhdyshenkilöt ja kiinteistökohtaiset turvallisuuskoordinaattorit. Yhdyshenkilöiden- ja koordinaattoreiden kouluttaminen on aloitettu. Lisäksi on käynnistetty kuvallisten henkilökorttien hankinta hyvinvointialueen henkilöstölle. Henkilöturvallisuusselvityksiä on tehty laajalti lainsäädännön vaatimusten mukaisesti ja uusien työntekijöiden osalta.

Turvallisuuskoulutuksia on pidetty suunnitelmallisesti. Alkusammutus- ja poistumisharjoituksia sekä turvakorttikoulutuksia on pidetty henkilökunnalle hyvinvointialueella. Väkivalta- ja uhkatilannekoulutusten tarve on suuri hyvinvointialueella ja niihin tullaan luomaan uudet koulutusikätytännöt ensi vuoden aikana. Muita painopisteitä vuodelle 2024 ovat muun muassa turvakorttikoulutuksiin panostaminen ja niiden jalkauttamiseen yksiköihin.

Henkilöturvallisuuden osalta ilmoitettujen väkivaltatilanteiden määrä on ollut kasvussa. Hyvinvointialueella tehtiin tänä vuonna noin 4000 työturvallisuusilmoitusta väkivallan uhkasta. Henkilökunnan systemaattinen kouluttaminen uhka- ja väkivallanhallintaan on yksi ensi vuoden tärkeistä painopistealueista. Uhka- ja väkivaltatilanteiden vuoksi on vartiointipalvelujen ja teknisten turvallisuusjärjestelmien varmistaminen riskikohteissa ensiarvoisen tärkeää. Haasteita näiden osalta on paljon henkilökunnan ja

2178/00.01.02.00/2023

Pohjois-Savon hyvinvointialue

12.12.2023

kiinteistöjen suuren lukumäärän sekä maantieteellisen hajonnan takia.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen varautuminen ja valmiussuunnittelu

Pohjois-Savon hyvinvointialueen asukkaille ja yhteistyökumppaneille tärkeiden toimintojen jatkuvuus merkittävien riskien toteutuessa varmistetaan valmiussuunnitelmin sekä muilla toiminnan jatkuvuuteen pyrkivillä etukäteen tehtävillä varautumisjärjestelyillä. Edellä mainittuun kuuluvat suunnitelmien lisäksi keskeisesti henkilöstön kouluttaminen ja erilaiset harjoitukset, yhteistyö toiminnalle tärkeiden kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa, tietyt etukäteen toteutettavat hankinnat ja varmistukset sekä muun muassa henkilöstön ja ajoneuvojen varaaminen poikkeusolojen tehtäviin.

Nykypäivän verkostomainen toiminta edellyttää säännöllistä yhteyttä, yhteistä suunnittelua ja sopimista sekä harjoituksia ja häiriötilanteen aikaisen tiedonkulun varmistamista keskeisten toimijoiden välillä. Yhteys kriittisestä infrastruktuurista ja palveluista vastaavien välillä tulee perustua jo normaaliaikana luotuihin ja sovittuihin järjestelyihin. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on tiivis yhteistyö kriittisten yhteistyökumppaneiden ja viranomaisten kanssa. Erityisen riskin ja varautumistarpeen muun muassa suuronnettomuuksia varten aiheuttavat maakunnan alueella sijaitsevat riskikohteet.

Hyvinvointialueen valmiussuunnitelman yleinen osa on laadittu ja se antaa suunnitteluperusteet organisaatiolle ja eri toimialojen varautumistoiminnalle normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä tukee toimialojen valmiussuunnittelua. Se ei korvaa toimialakohtaisia valmiussuunnitelmia tai yllä toimialojen, niiden palvelualueiden ja tulosalueiden yksilöityihin valmiussuunnitelmiin. Palvelu- ja toimialojen on huomioitava omassa valmiussuunnittelussa toimialakohtainen lainsäädäntö ja ohjaus. Valmius, varautuminen ja jatkuvuudenhallinta ovat jatkuva prosessi, jonka aikajänne on useita vuosia. Tästä syystä suunnittelun tulee olla päivityskierrossa sekä säännöllisessä testauksessa. Valmiussuunnitelman jalkautus henkilöstölle on käynnistetty ja seuraava päivityskierros valmiussuunnitelmaan tehdään vuoden 2024 aikana.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialat ovat toteuttaneet valmiussuunnittelua toimialakohtaisen lainsäädännön mukaisesti (308/2023 Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden varautumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteisiin § 1) ja saaneet tähän toimialakohtaista ohjausta kuluneen vuoden aikana Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukselta (612/2021 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon

2178/00.01.02.00/2023

Pohjois-Savon hyvinvointialue

12.12.2023

järjestämisestä § 51). Suunnittelun lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on osallistunut koulutuksiin ja harjoituksiin. Alueellista varautumista on parannettu myös valtionapuhankkeiden kautta.

Vuoden 2023 aikana järjestettiin hyvinvointialueen eri johtamistasoille pilottihankkeena yhteistyössä Pelastusopiston kanssa useampiosainen varautumiskoulutus- ja harjoituskokonaisuus. Marraskuussa 2023 hyvinvointialue osallistui laajalla henkilöstömäärällä ITÄ23-valmiusharjoitukseen, jonka teemoina oli muun muassa säteily, evakuointi ja väestönsuojat. Harjoituksen aikana testattiin nykyisten suunnitelmien toimivuutta, tehtiin runsaasti monipuolisia harjoitteita ja etsittiin kehityskohteita. Kevään 2024 aikana jatketaan varautumiskoulutuksia ja huomioidaan suurimmat työntekijäryhmät. Lisäksi kevään 2024 aikana tullaan järjestämään hyvinvointialueen oma valmiusharjoitus, johon osallistuu hyvinvointialueen omien työntekijöiden lisäksi in-house-toimijat sekä kriittisiä yhteistyökumppaneita. Valmiusharjoituksessa tullaan läpileikkaamaan hyvinvointialueen keskeiset toiminnot ja testaamaan havaittuja kehityskohtia.

Hyvinvointialueen palvelujen järjestäminen edellyttää keskeisten teknisten järjestelmien toimivuutta ja ostopalveluja käytettäessä luotettavia palvelujen tuottajia. Hyvinvointialueen hankinnoissa on huomioitava varautumisasiat, jotta turvataan palveluiden jatkuvuus normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.